

С.А. Бондар, С.К. Псюк

Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, Україна, 21018)

ДО 80-РІЧЧЯ КАФЕДРИ ШКІРНИХ ТА ВЕНЕРИЧНИХ ХВОРОБ ВІННИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М.І. ПИРОГОВА

17 вересня 1934 року в житті Вінниччини сталася важлива подія - наказом Народного Комісара охорони здоров'я України на базі фармацевтичного інституту створений стаціонарний медичний інститут, який був покликаний відігравати вирішальну роль в забезпеченні області кваліфікованими лікарськими кадрами.

Кафедра шкірних та венеричних хвороб була організована в 1934 році на базі Вінницького обласного шкірно-венерологічного диспансеру (100 ліжок), який почав працювати в 1925 році по вулиці Першотравневій в пристосованому під лікарню приміщенні, вона була однією з 15 новостворених при відкритті вузу кафедри.

Першим завідувачем кафедри був професор С.А. Глауберзон (1934-1937). У цей період колектив кафедри багато уваги приділяв налагодженню навчального процесу, матеріальному забезпеченню, організації науково-дослідної роботи. Почалося вивчення етіології червоного плоского лишая, оперізуючого герпесу, зв'язків патологічних змін шкіри з порушенням функцій нервової системи та внутрішніх органів, удосконалювалася фізіотерапія дерматозів.

У 1937 році кафедру очолив професор М.З. Юхневич (1937 - 1941), вихованець Одеської дерматовенерологічної школи. Він широко впроваджував в клініку біохімічні методи обстеження пацієнтів на різні дерматози та венеричні захворювання, вивчав імунітет при вродженому сифілісі, залучав студентів-гуртківців до наукових досліджень.

У період окупації німецько-фашистськими загарбниками морфологічний корпус та деякі клініки були зруйновані, до 1944 року вуз не працював.

Після звільнення Вінниці від німецько-фашистських загарбників у 1944 році, інститут відновив свою роботу і завідувачем кафедри був призначений професор Л.О. Христін (1944 - 1945), який влітку у 1945 році від'їхав із Вінниці.

З липня 1945 року по 1961 рік кафедру очолював професор Ю.М. Левін. Під керівництвом Ю.М. Левіна відроджувалася науково-дослідна робота, підвищувався рівень навчально-методичної, лікувально-консультативної роботи викладачів і працівників охорони здоров'я, був створений муляжний музей для удосконалення навчання студентів. Протягом багатьох років Юхим Миронович був головою Вінницького обласного товариства дерматовенерологів. Науковий і практичний досвід Ю.М. Левіна відображений у 90 наукових працях (монографії, статті, методичні листи, брошури), 38 з яких опубліковані в зарубіжних наукових журналах німецькою та французькою мовами.

Основними напрямками наукових досліджень кафедри у післявоєнний період було поглиблене дослідження захворюваності на дерматози працівників цукрових заводів Вінницької області, вісцеральний сифіліс, вплив препаратів миш'яку та вісмуту на функцію печінки, виконано дві кандидатські дисертації.

Професор Ю.М. Левін - вчений з надзвичайно широким колом інтересів. Він віртуозно грав на скрипці, досконало володів англійською, французькою та німецькою мовами. Протягом багатьох років був членом художньої ради медінституту та Вінницького драматичного театру ім. М. Садовського. Ю.М. Левін писав: "До врачебной деятельности, моей профессией являлось музыкальное искусство, главным образом оперное пение".

У своїх спогадах учні та співробітники клініки охарактеризували професора Ю.М. Левіна як висококваліфікованого лікаря, неординарного лектора, інтелігентну та делікатну людину.

З 1962 по 1972 рік кафедру очолювала к. мед. н. доцент, а згодом професор Н.І. Тумашова. У цей період повністю оновився викладацький склад кафедри, інтенсивно активізувалась науково-дослідна робота з молодими кадрами. Вивчались обмін мікроелементів, електролітів та аутоімунна реактивність у хворих на хронічні та важкі дерматози за допомогою освоєних і впроваджених інформативних сучасних методик. Було налагоджено тісне конструктивне співробітництво із кафедрою медичної хімії Івано-Франківського медичного інституту. За результатами наукових досліджень були захищені докторська дисертація Н.І. Тумашовою в 1967 році на тему: "Аутоиммунологические реакции и

Фото 1. Вінницький обласний шкірно-венерологічний диспансер.

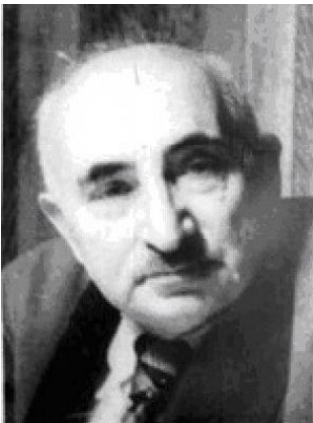

Фото 2. Перший завідувач кафедри шкірних та венеричних хвороб професор С.А. Глазерзон (1934 - 1937).

Фото 3. Завідувач кафедри шкірних та венеричних хвороб професор М.З. Юхневич (1937 - 1941).

Фото 4. Завідувач кафедри шкірних та венеричних хвороб професор Л.О. Христін (1944 - 1945).

Фото 5. Завідувач кафедри шкірних та венеричних хвороб професор Ю.М. Левін (1945 - 1961).

некоторые микроэлементы при кожных и венерических болезнях", 6 кандидатських дисертацій (А.М. Борисенко, С.К. Псюком, С.Г. Мазорчук, Б.О. Борисенко, Г.К. Гарматюком, Л.М. Ковальовою тощо).

Після глибокого і ретельного аналізу результати досліджень були оформлені в кандидатські дисертації асистентів А.М. Борисенко - "Динамика количественного содержания некоторых микроэлементов (медь, цинк) и активность церулоплазмينا в крови и спинномозговой жидкости больных сифилисом" (1967), С.К. Псюка - "Изменение количественного содержания меди и цинка в крови и выведение их с мочой больных псориазом" (1968), Б.О. Борисенко - "Медь, цинк и активность церулоплазмينا в крови при гонорее и бесплодии мужчин" (1968), С.Г. Мазорчук - "Динамика содержания микроэлементов (железа, меди, цинка и металлопротеидов) при различных клинических проявлениях красной волчанки" (1970), Л.М. Ковальової - "Антикоагулянты крови больных дерматозами и сифилисом" (1971).

Н.І. Тумашова приділяла особливу увагу матеріальному забезпеченню досліджень, розширенню кафедральних приміщень (учбових кімнат, лабораторії), що сприяло більш якісному проведенню практичних занять, а також конструктивній роботі студентського наукового гуртка. Вона залишила позитивний слід в інституті і на Вінниччині як ерудований фахівець, пристрасний вчений, збуджуючий лектор, доброзичливий колега, творчий педагог. Наприкінці 1971 року професор Н.І. Тумашова виїхала в Тернопіль, де очолила кафедру дерматовенерології.

У 1972 році кафедрою завідував доцент С.К. Псюк, який турбувався не тільки про належне викладання дерматовенерології, а й про оснащення кафедральної лабораторії реактивами, посудом, апаратурою. Він цікаво і творчо прочитав впродовж року студентам 4 курсу лікувального та педагогічного факультетів курс лекцій по спеціальності.

З 1973 по 1994 рік кафедрою завідував вихованець

Київської дерматовенерологічної школи професор І.Н. Ляшенко, учень І.І. Потоцького. Колектив кафедри зосередив зусилля на подальшому удосконаленні навчання студентів: розроблена та запроваджена ланкова методика практичних занять з мікрокурацією хворих, складена і видана схема навчальної історії хвороби, складено більше 200 ситуаційних задач та карток для тестового контролю студентів, лекції читалися з демонстрацією хворих, активніше став працювати гурток, де студентом-гуртківцем була зараз працююча доцент Л.Л. Гармаш, внаслідок чого була виділена секція дерматовенерології на підсумковій щорічній інститутській конференції. Кафедральний студентський гурток неодноразово нагороджувався грамотами, відзначалися ними також і гуртківці.

Наукові дослідження спрямовувались на вивчення окисно-відновлювальних процесів при хронічних розповсюджених дерматозах, впливу місцевих курортних бальнеологічних факторів Житомира, Хмільника і теренкура на псориаз, екзему, нейродерміт у комплексі з ультрафіолетовим опроміненням. Вивчалися близькі та віддалені результати курортно-і фізіотерапії демодекоза, оперізуючого герпеса, склеродермії тощо. Розроблені та запровадженні в практику методи лікування мікозів, акаріаза первомуром, псориазу - лікарськими рослинами, екземи, алергічного дерматиту, вугрової хвороби, хронічної вегетуючої виразкової піодермії - полісорбом, дерматитів - поліакриламідом. Виконані фрагменти республіканської планової роботи по вивченню розповсюдженості і епідеміологічних особливостей захворювань, які передаються статевим шляхом. Вивчалися питання патогенезу, діагностики, клініки, профілактики і комплексного лікування із застосуванням ентеросорбентів, композицій лікувальних рослин і фізичних засобів розповсюджених та тяжких захворювань шкіри.

У кафедральній лабораторії були освоєні методи по вивченню імунологічної реактивності, ферментативних

Фото 6. Завідувач кафедри шкірних та венеричних хвороб професор Н.І. Тумашова (1962 - 1972).

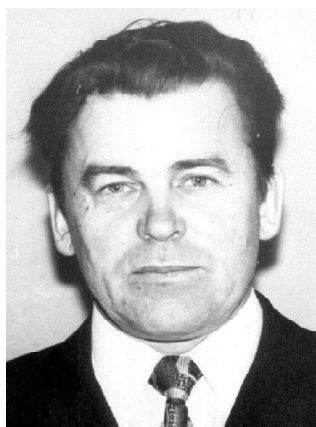

Фото 7. Завідувач кафедри шкірних та венеричних хвороб професор І.Н. Ляшенко (1973 - 1994).

Фото 8. Завідувач кафедри шкірних та венеричних хвороб доцент С.К. Псюк (1994 - 2009).

Фото 9. Завідувач кафедри шкірних та венеричних хвороб доктор мед. наук, доцент С.А. Бондар (з 2009 р.).

процесів, перекисного окислення ліпідів, ендотоксикозу, функцій шкіри в процесі перебігу та комплексної реабілітації і корекції хронічних дерматозів та інфекцій, що передаються статевим шляхом. Кафедра виконувала частину республіканської планової роботи по з'ясуванню впливу підвищеної радіації після Чорнобильської аварії на здоров'я населення та на перебіг дерматозів у Вінницькій та Житомирській областях. Після поглибленого та ретельного аналізу результати дослідження були оформлені в 1 докторську та 7 кандидатських дисертацій, які були захищені на кафедрі з 1980 по 2007 роки. В 2007 році була захищена докторська дисертація С.А. Бондарем на тему: "Сорбційна терапія тяжких та хронічних розповсюджених дерматозів".

На кафедрі під керівництвом професора І.Н. Ляшенка виконали кандидатські дисертації Скляров В.І. (головний лікар Житомирського обласного шкір-вен диспансеру), Кілікеев О.О. (військовий лікар), Бондар С.А. (завідувач кафедри ВНМУ), Гезь Б.М. (райдерматолог смт Черняхів Житомирської області), Труніна Т.І. (доцент кафедри НМУ), Скляров С.В. лікар-дерматовенеролог Житомирського обласного шкір-вен диспансеру), Анфілова М.Р. (доцент кафедри ВНМУ).

З 1994 по 2009 рік кафедрі шкірних та венеричних хвороб очолював вихованець Вінницької дерматовенерологічної школи доцент С.К. Псюк. В цей період значно розширилась матеріально-технічна база, створено комп'ютерний клас кафедри, широко використовується Інтернет. Впроваджено в наукову роботу і навчальний процес нові інформаційні технології для контролю, самоконтролю та екзаменування студентів, інтернів, магістрів, аспірантів, клінічних ординаторів та лікарів дерматовенерологів практичної ланки охорони здоров'я. За 15 років на кафедрі пройшли спеціальну підготовку понад 80 інтернів-дерматовенерологів для Вінницької, Хмельницької та Житомирської областей. Підготовлено та захищено 5 магістерських робіт (В.О. Головка, Ю.Р. Боднар, Б.В. Вітенко, М.Р. Анфілова, Мо-

хамед Місбах). Щорічно молоді спеціалісти навчаються в очній клінічній ординатурі за фахом дерматовенерологія. Доцент С.К. Псюк очолює Вінницький осередок Української асоціації лікарів дерматовенерологів та косметологів (УАЛДВК), є членом Президії УАЛДВК. З 2002 по 2005 роки за наказом Міністерства освіти і науки щорічно на базі кафедри проводилась Всеукраїнська студентська олімпіада та наукова конференція з дерматовенерології. За активну участь, добросовісну організацію і проведення студентської олімпіади та наукової конференції Міністерство освіти і науки відзначило роботу викладачів кафедри Знаком "Відмінник вищої школи" та почесними грамотами (доц. Псюка С.К., доц. Мазорчук С.Г., доц. Гармаш Л.Л., ст. лаборанта Пічура О.М.).

З 2001 по 2002 рік завідувачем кафедри був вихованець Донецької дерматовенерологічної школи професор В.А. Бочаров. У цей час активно функціонував студентський науковий гурток та була проведена Перша Всеукраїнська студентська олімпіада з дерматовенерології, удосконалювався учбовий процес.

З грудня 2009 року завідувачем кафедри шкірних та венеричних хвороб обраний за конкурсом на Вченій

Фото 10. Всеукраїнська студентська олімпіада та наукова конференція з дерматовенерології (2002 р.).

Раді ВНМУ ім. М.І. Пирогова доктор медичних наук, доцент Сергій Анатолійович Бондар. В 1988 році закінчив з відзнакою лікувальний факультет Вінницького медичного інституту ім. М.І. Пирогова. З 1988 по 1989 рік навчався в інтернатурі зі спеціальності дерматовенерології. З 1989 по 1999 рік працював старшим лаборантом кафедри шкірних та венеричних хвороб ВНМУ. З 1999 по 2008 рік С.А. Бондар працював асистентом кафедри шкірних та венеричних хвороб. В 1992 році захистив кандидатську дисертацію на тему: "Роль ендогенної інтоксикації в патогенезі екзема і корекція її ентеросорбційної терапією" (м. Київ). У травні 2007 року захистив докторську дисертацію на тему: "Сорбційна терапія тяжких та хронічних розповсюджених дерматозів" (м. Київ).

Бондар С.А. є автором 190 друкованих робіт в наукових виданнях України та СНД, 12 рацпропозицій, 4 нововведення, 1 інформаційного листа, 1 пам'ятки, отримав свідоцтво на 5 патентів України на винахід. Протягом роботи на кафедрі був відповідальним виконавцем та керівником 3 науково-дослідних робіт, з 2013 є керівником наступної науково-дослідної роботи кафедри.

Під його керівництвом захищені 2 кандидатські дисертації та на даний момент виконуються 2 кандидатські дисертації. Бондар С.А. є членом редакційної колегії фахових видань "Українського журналу дерматології венерології косметології" (м. Київ), "Журнал дерматовенерології та косметології ім. М.О. Торсуєва" (м. Донецьк), "Дерматовенерология Косметология Сексопатология" (м. Дніпропетровськ). Він є заступником голови Вінницького осередку Української асоціації лікарів дерматовенерологів та косметологів.

На теперішній час на кафедрі працюють та проводять педагогічну, лікувально-профілактичну та наукову роботу 10 викладачів: зав. кафедри, доцент д.мед.н. Бондар Сергій Анатолійович (з 1989 р.), доцент, к.мед.н. Псюк Степан Кіндратович (з 1962 р.), доцент, к.мед.н. Мазорчук Світлана Генріхівна (з 1962 р.), завуч кафедри доцент, к.мед.н. Гармаш Лариса Леонідівна (з 1981 р.), доцент, к.мед.н. Дмитренко Світлана Володимирівна (з 2005 р.), доцент, к.мед.н. Анфілова Марина Родіонівна (з 2002 р.), доцент, к.мед.н. Пархоменко Інна Леонідівна (з 1973 р.), асистент, к.мед.н. Білозьоров Олександр Володимирович (з 1985 р.), асистент, к.мед.н. Трет'яков Максим Сергійович (з 2009 р.), який поєднує працю на кафедрі з роботою лікарем дерматовенерологом ВОКШВД, асистент Наліжитий Андрій Андрійович (з 2013р.), асистент Пічкур Олег Миколайович (з 2013р.).

Співробітниками кафедри є ст. лаборанти Краснощоків Євген Сергійович, Пічкур Олег Миколайович, Ситнік Ганна Анатоліївна, лаборанти - Богачук Оксана Олександрівна, Підгурська Галина Ільківна. Доценти Анфілова М.Р. та Дмитренко С.В. запланували та виконують докторські дисертації. В складі кафедри працюють 4 аспіранти, 5 клінічних ординаторів, 3 магістранти.

Фото. 11. Колектив кафедри шкірних та венеричних хвороб ВНМУ ім. М.І. Пирогова (2014р.).

На фото зліва на право в 1-му ряду сидять: доц. Мазорчук С.Г., доц. Псюк С.К., зав. кафедри, доц. Бондар С.А., завуч кафедри, доц. Гармаш Л.Л., доц. Анфілова М.Р.; в 2-му ряду стоять: ас. Пічкур О.М., ст. лаборант Краснощоків Є.С., ас. Білозьоров О.В., доц. Дмитренко С.В., ас. Наліжитий А.А., ас. Пархоменко І.Л., ас. Трет'яков М.С., лаборант Богачук О.О.

З 1934 року на кафедрі виконані 2 докторських, 17 кандидатських дисертацій, захищено 11 магістерських робіт, видано 5 монографій, 6 інформаційних листів, затверджено 8 патентів на винахід, розроблена і впроваджена 71 раціоналізаторська пропозиція, опубліковано понад 900 наукових робіт.

В 2012 та 2013 роках доцент д.мед.н. Бондар С. А. та доцент, к.мед.н. Дмитренко С.В. стали співавторами національного підручника "Дерматологія Венерологія" (українською, російською та англійською мовами). Співробітники кафедри беруть активну участь у роботі Всеукраїнських з'їздів дерматовенерологів, науково-практичних конференцій, засідань обласних товариств дерматовенерологів.

Одним із головних розділів діяльності співробітників кафедри вважається лікувально-профілактична та організаційно-методична робота. Кожний викладач курирує стаціонарних хворих, проводить консультації на базі ВОКШВД та інших лікувальних закладів міста і області, обслуговує виклики по санавіації. Разом з керівництвом практичної служби охорони здоров'я кафедра організовує і проводить науково-практичні конференції лікарів-дерматовенерологів, на яких розглядаються питання нових методів в діагностиці, лікуванні та профілактиці венеричних, шкірних, інфекційних та хронічних розповсюджених захворювань. Особлива увага приділяється аналізу діагностичних помилок. Важливе місце в роботі колективу кафедри посідає розробка і впровадження нових методів діагностики та лікування хворих. Викладачі кафедри підвищують кваліфікацію суміжних спеціалістів. Щорічно на базі кафедри отримують консультативно-діагностичну та лікувально-профілактичну допомогу понад 6 тисяч хворих дерматовенерологічного профілю.

На кафедрі проходять навчання студенти 4 факультетів та іноземні громадяни, проводиться підготовка інтернів за фахом дерматовенерологія, інтернів та курсантів зі спеціальності дерматовенерологія за фахом "Загальна практика - сімейна медицина".

Головний напрямок сучасних наукових досліджень кафедри - вивчення ланок патогенезу, розробка та удосконалення методів профілактики, діагностики і комплексного лікування хронічних дерматозів та захворювань, що передаються статевим шляхом. Науковці кафедри плідно співпрацюють з колегами інших кафедр Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова. Підтримують тісні зв'язки з кафедрами

дерматовенерології інших ВУЗів, ДУ "Інститут дерматології та венерології НАМН України".

Ювілей з нагоди 80-річчя колектив кафедри шкірних та венеричних хвороб Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова зустрічає у розквіті творчих сил і пройнятий готовністю множити зусилля для успішного виконання великих завдань, поставлених перед вищою медичною школою України в справі підготовки і виховання висококваліфікованих спеціалістів.

Колектив кафедри шкірних та венеричних хвороб зберігає та продовжує традиції своїх прославлених вчителів.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2014 р.

Бондар Сергій Анатолійович - д.мед.н., доцент, завідувач кафедри шкірно-венеричних хвороб Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; +38 0432 67-12-86

Псюк Степан Кіндратович - доцент, завідувач кафедри шкірно-венеричних хвороб Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; +38 0432 67-12-86

СЛОВО ПРО ВЧИТЕЛЯ

Дуже тяжко писати про людину, яку нещодавно втратили, яку знали більше двох десятиків років, яку любили, поважали і дружили. Вінницька наукова еліта, медична спільнота зазнали великої втрати - 4 січня 2013 року перестало битися серце Василя Павловича Маленького - доктора медичних наук, професора, відомого вченого, висококваліфікованого спеціаліста,

гідного продовжувача справи корифеїв терапії та пульмонології. Життя професора обірвалося в повному розквіті сил і творчих планів. Тяжкої, непоправної втрати зазнали університет, сім'я, друзі, колеги, учні. 14 жовтня 2014 р. йому б виповнилося 80 років, майже 50 з яких віддано науці.

Народився майбутній лікар і вчений в с. Голубівка Ружинського району Житомирської області. Життєвий шлях Василя Павловича, як і всіх дітей воєнного та повоєнного часу, був нелегким та непростим. Про це промовисто говорять віхи його біографії - напівсирота, він навчається в Одеському державному медичному інституті ім. М.І. Пирогова, після закінчення якого працює в лікувально-профілактичних закладах Житомирської

області: з 1963 по 1965 - головним лікарем Несолонської дільничної лікарні Новоград-Волинського району, а з 1965 по 1971 - замісником, першим замісником головного лікаря, головним лікарем Новоград-Волинської центральної районної лікарні.

Прагнення до самовдосконалення та жадоба до знань змусили поєднувати практичну діяльність з навчанням в аспірантурі. В 1971 році захистив дисертацію, присвячену вивченню хронічних захворювань органів дихання у працівників льонопереробних пунктів.

Отримавши безцінний досвід практичної роботи, у 1972 році перейшов на педагогічну роботу на посаду асистента кафедри факультетської терапії Вінницького медичного інституту ім. М.І. Пирогова. З 1973 року працював на кафедрі госпітальної терапії №1 на посадах асистента, доцента. Багатогранна особистість В. П. Маленького особливо широко розкрилася під час науково-викладацької роботи: він щедро передає учням свій лікарський досвід, виховуючи не тільки професійну майстерність, але й високі морально-етичні якості. Життєвий та творчий шлях Василя Павловича, щедро обдарованого рідкісною добротою та гуманністю, світлим талантом і мудрістю, є прикладом самовідданого служіння науці і людям.

У 1984 році Міністерством охорони здоров'я СРСР був відряджений до Республіки Афганістан на посаду викладача-консультанта Кабульського державного медичного інституту, де працював до 1987 року на чотирьох терапевтичних базах навчального закладу. Вперше організував відділ виробничої практики студентів, кафедру поліклінічної і невідкладної допомоги, підготував 5 афганських викладачів на здобуття наукового ступеня, виконував обов'язки голови методичної ради те-